

Kohti yhteisöllisiä ja elinvoimaisia kuntia

Liikunnan ja urheilun
tietopaketti kuntapäätäjälle

Kohti yhteisöllisiä ja elinvoimaisia kuntia

Liikunnan ja urheilun tietopaketti kuntapäätäjälle

Julkaisija: Suomen Olympiakomitea 06/2025

Toimitus: Suomen Olympiakomitea/Yhteiskuntasuhteet

Kuvat: Suomen Olympiakomitea

ISBN: 978-952-7464-49-6 (PDF)

ISBN: 978-952-7464-50-2 (NID)

Tietopaketin ovat koonneet Suomen Olympiakomitea ja Suomen Liikunnan Alueet yhteistyössä liikunnan aluejärjestöjen ja Kuntaliiton kanssa.

**SUOMEN
LIIKUNNAN
ALUEET**

Sisällys

Tulevaisuuden kunta tarvitsee liikuntaa ja urheilua	5
1. Mitä jokaisen kuntapäättäjän tulee tietää liikunnasta ja urheilusta?	7
Liikunnan ja urheilun merkitys kunnassa	7
Faktoja liikunnasta, urheilusta ja liikkumattomuudesta	8
10 tapaa edistää liikuntaa ja urheilua kunnassasi.....	9
2. Kunnan rooli liikunnan ja urheilun edistämisessä	11
Kunnan tehtävä on luoda paikalliset edellytykset.....	11
Liikunnan edistäminen on koko kunnan asia	12
Liikunnan rahoitus ja valtionosuudet	13
Kannustimena HYTE-kerroin	13
Liikkumis- ja liikuntavaikutusten arviointi	14
3. Liikunnan ja urheilun olosuhteet	15
Näin edistät liikunnan ja urheilun olosuhteita.....	15
Liikuttavat liikuntapaikat ja liikkumisympäristöt	16
Urheiluseurat liikuntapaikkojen käyttäjinä	18
Liikuntapaikkojen rahoitus	18
4. Toimintakykyä ja hyvinvointia liikkumisesta	21
Näin edistät liikettä ja liikunnallista elämäntapaa	21
Tavoitteeksi lihasvoimin liikkuva kunta	22
Liikunnan edistäminen varhaiskasvatuksessa ja kouluissa	23
Yhteistyöllä sujuvia palveluketjuja	23
5. Yhteisöllisyyttä urheiluseuroista ja harrastusmahdollisuuksista	27
Näin edistät seuratoimintaa ja harrastusmahdollisuuksia	27
Elinvoimaista ja vastuullista seuratoimintaa kunnan tuella	29
Liikuntakentän ja kunnan vuoropuhelu	30
Harrastaminen koulupäivän yhteydessä	31
6. Elinvoimaa ja inspiraatiota huippu-urheilusta	33
Näin edistät menestyvää urheilua kunnassasi.....	33
Kunnat huippu-urheilun mahdollistajina.....	34
Mahdollisuuksia urheilun ja muun elämän yhdistämiseen.....	34
7. Liikunta- ja urheiluyhteisö kuntapäättäjän kumppanina	37

Tulevaisuuden kunta tarvitsee liikuntaa ja urheilua

Hyvä kuntapäättäjä,

näinä aikoina tarvitsemme liikunnan ja urheilun myönteistä voimaa enemmän kuin koskaan. Liikkumattomuus on aikamme merkittävimpiä haasteita, jonka hintalappu uhkaa karata käsistä väestön ikääntyessä. Jo nyt kustannukset ylittävät 4,7 miljardia euroa vuosittain. Muutoksia tarvitaan monella rintamalla. Kyse on pitkälti siitä, millainen tulevaisuuden Suomi on ja millainen sen halutaan olevan.

Trendi on huolestuttava: ylipaino lisääntyy, kakkostyyppin diabetes yleistyy ja elintapasairaudet lyhentävät työuria. Sairauden ja työkyvyttömyyden myötä menettämme arvokkaita työvuosia ja verotuloja – ilmiö, joka haastaa erityisesti kuntia. Samalla kunnilla on avaimet käsissään rakentaa liikkuvampaa arkea, mahdollistaa yhteisöllistä harrastamista kaikille kuntalaisille ja tukea huippu-urheilu-unelmia. Kunnat ovat kotitalouksien jälkeen Suomen suurin liikunnan ja urheilun rahoittaja noin miljardilla eurolla vuosittain.

Liikunta ja urheilu ovat voimavaroja, jotka tekevät kunnasta vahvemman ja vetovoimaisemman. Ne edistävät kehon ja mielen terveyttä, ehkäisevät kansansairauksia ja syrjäytymistä sekä luovat merkityksellisiä yhteisöjä. Urheilu kokoaa ihmiset yhteen ja on parhaita tapoja tavoittaa myös uudet kuntalaiset – liikkumisen ilon, harrastamisen tai jaettujen elämyksien äärelle. Se lisää osallisuutta ja rakentaa paikallidentiteettiä. Urheilun kautta kuntaan syntyy hyvinvointia, elämyksiä, toimintakykyä ja elinvoimaa.

Sote-uudistuksen myötä liikunnan painoarvo kuntapolitiikassa on vahvistunut entisestään. Jotta liikunnan ja urheilun hyödyt saadaan täysimääräisesti käyttöön, niitä on edistettävä pitkäjänteisesti ja yhteistyössä. Päätöksiä tarvitaan yli hallinnonalarajojen – kaavoituksesta

koulutukseen ja liikuntapaikkarakentamisesta henkilöstöpolitiikkaan. Erityisesti kiristyvässä taloudellisessa tilanteessa korostuu tarve löytää uudenlaisia ratkaisuja ja tehdä rohkeaa kuntarajat ylittävää yhteistyötä niin palveluiden kuin liikuntapaikkojenkin kehittämisessä.

Urheilun tärkein oppi on asenne ja uskallus yrittää. Tämä tietopaketti tarjoaa ajankohtaista tietoa, näkemyksiä ja käytännön toimia liikunnan ja urheilun edistämiseen omassa kunnassasi. Liikunta ja urheilu eivät ole kuluerä, vaan elintärkeä investointi tulevaisuuteen. Kannustamme eteenpäin katsoviin päätöksiin, joiden avulla rakennamme yhdessä toimintakykyisempiä, elinvoimaisempia ja kestävämpiä kuntia.

Petteri Kilpinen, puheenjohtaja,
Suomen Olympiakomitea

Markku Siponen, puheenjohtaja,
Suomen Liikunnan Alueet

1. Mitä jokaisen kuntapäättäjän tulee tietää liikunnasta ja urheilusta?

Liikunnan ja urheilun merkitys kunnassa

- + Suomen kunnat ovat kotitalouksien jälkeen liikunnan ja urheilun suurin rahoittaja noin miljardilla eurolla vuodessa.¹
- + Kunnilla on keskeinen rooli kuntalaisten liikuttamisessa, ja ne myös mahdollistavat merkittävien liikuttajien eli urheiluseurojen, liikunta-alan yritysten ja muiden toimijoiden työtä.
- + Yleisten edellytysten luominen liikunnalle paikallistasolla on kuntien lakisääteinen tehtävä (liikuntalaki, kuntalaki).²
- + Liikunta ja urheilu tuovat kunnalle elinvoimaa, vahvistavat veto- ja pitovoimaa sekä tukevat paikallistaloutta.
- + Liikunta vahvistaa kuntalaisten fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia, ylläpitää työ- ja toimintakykyä, tukee oppimista ja ehkäisee syrjäytymistä.
- + Liikunta ja urheilu ovat koko kunnan yhteinen asia. Niitä edistetään monilla toimialoilla: mm. varhaiskasvatuksessa, kouluissa, kaupunkisuunnittelussa, liikenteessä, elinkeino- ja työllisyyspolitiikassa sekä tietysti liikunnan ja vapaa-ajan toimialoilla.
- + Liikunnan edistäminen tukee kunnan yleisiä strategisia tavoitteita muun muassa liittyen koulutukseen ja osaamiseen, sosiaaliseen osallisuuteen, työllisyyteen, ilmastotavoitteisiin ja ympäristön viihtyvyyteen.
- + Liikunnan ja urheilun edistämisessä on tärkeä huomioida erilaisten liikkujien tarpeet sekä tunnistaa liikkumisen esteitä.
- + Liikunnan ja urheilun edistäminen edellyttää yhteistyötä hyvinvointi-alueiden, järjestöjen, yritysten ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa.

Faktoja liikunnasta, urheilusta ja liikkumattomuudesta

Suomalaisten liikkumattomuus ja paikallaanolo maksavat yhteiskunnalle jo nyt yli **4,7 miljardia euroa** joka vuosi.³

Lapsista ja nuorista **32 %** ja aikuisista **26 %** täyttää liikkumissuosituksen. Ikääntyneistä ja toimintarajoitteisista henkilöistä vielä tätäkin harvempi.⁴

Jopa **40 %** 5.–8.-luokkalaisista on niin heikossa kunnossa, että se voi haitata arjessa jaksamista.⁵

Vuoteen 2040 mennessä vain **2 %** 50-vuotiaista miehistä arvioidaan olevan hyvässä kestävyyskunnossa.⁶

Soveltavan liikunnan kohderyhmään (esim. toimintarajoitteiset ja pitkäaikaissairaat) kuuluvia arvioidaan olevan noin **15 %** Suomen väestöstä.⁷

1,8 miljoonaa suomalaista on mukana urheiluseuratoiminnassa eri rooleissa.⁸

Urheiluseuroissa on yli puoli miljoonaa vapaaehtoista. Urheiluseuroissa tehtävän vapaaehtoistyön arvo on vuosittain noin **700 miljoonaa euroa**.⁹

3/4 suomalaisista pitää kansainvälistä huippu-urheilumenestystä tärkeänä.¹⁰

Liikkumattomuuden hinta kunnassasi

Tarkastele UKK-instituutin laskurilla, paljonko liikkumattomuuden ja paikallaanolon aiheuttamat kansansairauksien kustannukset ovat omassa kunnassasi, hyvinvointialueella tai koko Suomessa.

➤ [Tutustu oman kuntasi lukuihin](#)

TEAvisari päätöksenteon tukena

TEAvisari auttaa arvioimaan ja seuraamaan kunnan terveyden edistämistyötä, mukaan lukien liikkumisen edistämistä. Se tarjoaa tietoa päätöksenteon tueksi ja auttaa tunnistamaan vahvuuksia sekä kehittämiskohteita.

➤ [Tsekkaa TEAvisari](#)

10 tapaa edistää liikuntaa ja urheilua kunnassasi

- + **Nostetaan liikunta kunnan strategiaan** kaikkien hallinnonalojen tavoitteeksi ja edistetään sitä kaikessa päätöksenteossa johtotasolta lähtien, esim. laatimalla kunnan **poikkihallinnollinen liikkumisohjelma**.
- + Arvioidaan kunnassa kaikilla hallinnonaloilla **päätösten vaikutukset liikkumiseen** ja harrastamiseen.
- + Edistetään liikunnallista elämäntapaa kaikissa ikä- ja väestöryhmissä valtakunnallisten liikunnan edistämishojelmien eli **Liikkuvat-kokonaisuuden** avulla ja vahvistetaan henkilöstön osaamista liikkumisen edistämisessä. Vahvistetaan **liikunnallista toimintakulttuuria** varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa.

- + Edistetään **elinvoimaista ja vastuullista seuratoimintaa** pitkäjänteisesti muun muassa monivuotisin yleisavustuksin sekä sitouttamalla avustusten saajat vastuullisuuskriteereihin.
- + **Hillitään liikkumisen ja harrastamisen kustannuksia** mahdollisimman edullisella liikuntapaikkamaksujen hinnoittelulla sekä maksuttomilla tai edullisilla vuoroilla urheiluseuroille, erityisesti lasten ja nuorten liikunnassa.
- + Rakennetaan ja ylläpidetään **liikuntapaikkoja eri lajien, omaehtoisen liikunnan sekä kilpa- ja huippu-urheilun tarpeisiin**. Laaditaan **liikuntapaikkasuunnitelma** yhteistyössä eri käyttäjäryhmien kanssa. Huomioidaan olosuhteiden kehittämisessä yhdenvertaisuus, tasa-arvo, saavutettavuus, esteettömyys ja ympäristövastuullisuus.
- + **Luodaan kilpa- ja huippu-urheilun edellytyksiä** tukemalla urheiluakatemiatoimintaa (sis. yläkoulu- ja toisen asteen toiminta) ja oman kunnan huippu-urheilijoita kohti menestystä. Vahvistetaan kunnan elinvoimaa urheilutapahtumien järjestämisellä.
- + Kehitetään kuntarajat ylittäen **liikkumisen ja ulkoilun olosuhteita** kaikenikäisille kuntalaisille, kuten esteettömät ja turvalliset kävely- sekä pyörätiet, monipuoliset matalan kynnyksen lähiliikuntapaikat, liikunnalliset päiväkotien ja koulujen pihat ja sisätilat sekä ulkoilu- ja luontoliikunnan mahdollisuudet.
- + **Vahvistetaan kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyötä**, esim. ja varmistamalla elintapaohjaukseen kytkeytyvä liikuntaneuvonta eri ikä- ja väestöryhmille sekä sopimalla vastinparit liikkumisen edistämiseen.
- + Otetaan kuntalaiset ja paikalliset toimijat mukaan liikuntaa koskevaan päätöksentekoon, ja luodaan **pysyvät toimintamallit säännölliseen vuoropuheluun** kunnan sekä urheilutoimijoiden välillä.

2. Kunnan rooli liikunnan ja urheilun edistämisessä

Kunnan tehtävä on luoda paikalliset edellytykset

Kunnan tehtävä on luoda liikunnan yleisiä edellytyksiä paikallistasolla. Liikuntalain (390/2015) mukaan kunnan tulee

- + järjestää liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa
- + tukea kansalaistoimintaa
- + rakentaa ja ylläpitää liikuntapaikkoja

Kunnalla on lisäksi velvollisuus

- + kuulla asukkaitaan liikuntaa koskevista tärkeissä päätöksissä osana kuntalaissa säädettyä kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista
- + arvioida asukkaidensa liikunta-aktiivisuutta osana terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä terveydenhuoltolain mukaisesti

Kunta valmistelee hyvinvointikertomuksen, joka toimii hyvinvointipolitiikan suunnittelun, arvioinnin ja raportoinnin työvälineenä. Hyvinvointikertomukseen sisällytetään myös liikuntaa koskevia tietoja.

Laissa ei erikseen säädetä kunnallisten liikuntapalveluiden sisällöstä tai muodoista. Joustava lainsäädäntö antaa kunnalle erinomaisen mahdollisuuden vastata paikallisiin erityispiirteisiin ja tarpeisiin. Kohderyhmänä pidetään kaikkia kuntalaisia, ja suunnittelussa on huomioitava eri väestöryhmät: lapset, nuoret ja opiskelijat, työikäiset aikuiset sekä ikääntyneet. Lisäksi palveluja on suunnattava

maahanmuuttajille, soveltavaa liikuntaa tarvitseville, sosioekonomisesti heikommassa asemassa oleville sekä lapsiperheille.

Myös yhdenvertaisuuslaki velvoittaa kuntia arvioimaan, miten toiminta vaikuttaa eri väestöryhmiin ja miten yhdenvertaisuus muutoin toteutuu sen toiminnassa.

Kunta voi määritellä liikuntapalveluiden tarkemmat painopisteet, kohderyhmät ja tavoitteet omassa liikuntastrategiassaan tai vastaavassa asiakirjassa.

➤ [Lähteet ja lisätietoja Kuntaliiton sivuilta.](#)

Liikunnan edistäminen on koko kunnan asia

Liikkeen lisääminen edellyttää tavoitteellista ja pitkäjänteistä työtä kunnan kaikilla tasoilla – strategiasta ja hyvinvointisuunnitelmasta käytännön toimiin. Keskeistä on poikkihallinnollinen yhteistyö esimerkiksi opetus-, nuoriso-, kulttuuri-, liikenne-, ympäristö- ja kaavoitustoimen sekä liikunnan toimialan välillä.

Sote-uudistuksen myötä sote-palvelut siirtyivät hyvinvointialueille, mutta kunnilla säilyy keskeinen rooli asukkaidensa hyvinvoinnin ja terveyden edistäjänä yhdessä hyvinvointialueiden kanssa. Järjestöt, yritykset ja muut paikalliset toimijat täydentävät kunnan ja hyvinvointialueen asiantuntemusta. Tärkeää on varmistaa sujuva yhdyspintatyö hyvinvointialueen sekä tiivis kumppanuus liikuntatoimijoiden kanssa.

Soveltavan liikunnan piiriin kuuluu merkittävä osa kunnan väestöstä, ja sen näkökulmat tulee huomioida osana yhdenvertaista liikunnan edistämistä.

Lue lisää

➤ [STYLE-tutkimushankkeen politiikkasuositukset kuntien ja kansallisen tason päättäjille](#)

➤ [Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyö kuntien ja hyvinvointialueiden välillä \(Kuntaliitto & Hyvil\)](#)

➤ [Luottamusopas terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä \(Kuntaliitto\)](#)

➤ [Suositukset soveltavan liikunnan ja paraurheilun kehittämiseksi 2023–2026](#)

➤ [Suositukset kaikille avoimen liikunnan järjestämiseksi kunnissa \(Liikuntatie-teellinen Seura\)](#)

Liikunnan rahoitus ja valtionosuudet

Kunnat saavat valtionosuutta liikuntapalvelujen järjestämiseen opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaisesti. Valtionosuus lasketaan kunnan asukasta kohden määriteltävän yksikköhinnan perusteella ja maksetaan vuosittain valtion talousarvion rajoissa. Valtionosuuden lisäksi kunnat voivat saada erillisiä valtionavustuksia aluehallintovirastojen myöntämänä esimerkiksi liikunnallisen elintavan edistämiseen tai lasten ja nuorten harrastustoimintaan. Valtionosuudet ja -avustukset muodostavat noin 2,2 prosenttia kuntien liikuntaan ja ulkoiluun käytämästä rahoituksesta.

Kunnat rahoittavat liikuntaa ja urheilua noin miljardilla eurolla vuosittain, keskimäärin noin 150 euroa asukasta kohden. Kuntien panostuksissa on merkittäviä alueellisia eroja.

Kunnat tukevat kansalaistoimintaa muun muassa myöntämällä vuosittain noin 60 miljoonaa euroa erilaisia avustuksia. Lisäksi kunnat käyttävät vuositasolla liikuntapaikkainvestointeihin yli 300 miljoonaa euroa.

Lähteet ja lue lisää

- [Liikuntapalvelut Kuntaliiton verkkosivuilla](#)
- [Lisätietoa kuntien menoista ja tuloista](#)

Kannustimena HYTE-kerroin

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Tällä halutaan varmistaa kuntien aktiivinen toiminta asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi myös sote-uudistuksen jälkeen. Liikunnan edistäminen on vahvasti mukana HYTE-mittareissa viidellä suoralla indikaattorilla ja lisäksi liikunnalla voidaan vaikuttaa epäsuorasti myös muihin indikaattoreihin.

Esimerkiksi vuonna 2025 kunnille maksettu valtionosuuden HYTE-kerroin oli yhteensä 111 miljoonaa euroa, mikä muodostaa noin 3,4 prosenttia valtionosuuksista.

Lähteet ja lue lisää

- [Hyte-kerroin – kannustin kunnille \(THL\)](#)

Liikkumis- ja liikuntavaikutusten arviointi

Liikunta- ja liikkumisvaikutusten arvioinnilla voidaan tutkia, millaisia vaikutuksia kunnan toimenpiteillä tai päätöksillä on ihmisten liikkumiseen ja liikuntaan. Jotta vaikutukset tunnistetaan ajoissa, vaikutusten arviointi tulee ottaa systemaattisesti mukaan kaikkien suunnitelmien ja päätösten vaikutusarviointeihin ja valmisteluun.

Esimerkiksi kaavoitus, koulurakennusten sijoittelu, liikennejärjestelyt ja palveluiden saavutettavuus vaikuttavat ratkaisevasti siihen, kuinka helppoa, turvallista ja houkuttelevaa arjen liikkuminen on. Päätökset voivat vaikuttaa liikuntaan ja liikkumiseen joko välittömästi (esimerkiksi uuden kävely- ja pyörätien rakentaminen) tai välillisesti ja pitkällä aikavälillä eri tekijöiden yhteisvaikutuksena (esimerkiksi maankäyttö ja kaavoitus).

Lähteet ja lue lisää:

- [Liikunta- ja liikkumisvaikutusten arviointi \(Valtion liikuntaneuvosto\)](#)
- [Liikunta- liikkumisvaikutusten tarkistuslista kunnille](#)

3. Liikunnan ja urheilun olosuhteet

Kunnilla on keskeinen vastuu liikunnan ja urheilun olosuhteiden kehittämisessä. Monipuoliset, laadukkaat ja saavutettavat liikuntapaikat edistävät kuntalaisten omatoimista liikkumista, harrastustoimintaa sekä kilpa- ja huippu-urheilua. Ne ovat myös merkittävä veto- ja pitovoimatekijä kunnissa ja alueellisesti.

Näin edistät liikunnan ja urheilun olosuhteita

- + Hillitään liikunnan ja harrastamisen kustannuksia mahdollisimman edullisella liikuntapaikkamaksujen hinnoittelulla sekä maksuttomilla tai edullisilla vuoroilla urheiluseuroille, erityisesti lasten ja nuorten liikunnassa.
- + Laaditaan pidemmän aikavälin liikuntapaikkasuunnitelma, osallistaen eri käyttäjä- ja toimijaryhmät.
- + Kehitetään seudullisesti kuntarajat ylittäen liikkumisen ja ulkoilun olosuhteita, kuten esteettömät ja turvalliset kävely- sekä pyörätiet, monipuoliset matalan kynnyksen lähiliikuntapaikat, liikunnalliset päiväkotien ja koulujen pihat ja sisätilat sekä luontoliikunnan mahdollisuudet.
- + Rakennetaan ja ylläpidetään monipuolisia olosuhteita eri liikunta- ja urheilulajien sekä omaehtoisen liikunnan tarpeisiin.
- + Luodaan edellytyksiä kilpa- ja huippu-urheilun olosuhteille, hyödyntäen investoinneissa kumppanuuksia.
- + Huomioidaan olosuhteiden luomisessa yhdenvertaisuus, tasa-arvo, saavutettavuus, esteettömyys ja ympäristövastuullisuus.

- + Luodaan liikuntatilojen vuokraamiseen helppokäyttöiset sähköiset varausjärjestelmät.
- + Lisätään kunnan liikuntatilojen käyttöastetta (esim. koulujen liikuntasalit).

Suomessa on noin 45 000 rekisteröityä liikuntapaikkaa, joista noin 70 % on kuntien omistuksessa. Valtaosa suomalaisista liikkuu kunnallisissa liikuntaympäristöissä. Yksityiset liikuntapaikat täydentävät tarjontaa erityisesti kaupunkialueilla.¹¹

Liikuttavat liikuntapaikat ja liikkumisympäristöt

Liikkumaan kannustava arkiympäristö ja yhdyskuntasuunnittelu tukevat asukkaiden arkiaktiivisuutta ja turvallista liikkumista: kävely- ja pyöräilyreitit, lähiluonto, virkistysreitit ja ulkoilumaastot, puistot sekä esteettömät kulkureitit saavat eri-ikäiset kuntalaiset liikkeelle.

Kunnilla on merkittävä rooli harrastusmahdollisuuksien lisääjänä rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja omatoimiseen liikkumiseen sekä eri lajien tarpeisiin. Kilpa- ja huippu-urheilun näkökulmasta tarvitaan laadukkaat harjoittelu- ja kilpailuolosuhteet, jotka mahdollistavat tavoitteellisen urheilun kaikilla tasoilla.

Lasten ja nuorten kannalta tärkeitä liikkumisympäristöjä ovat turvalliset koulureitit, koulujen liikuntatilat ja monipuoliset piha-alueet kouluissa ja päiväkodeissa. Skeittiparkit, parkour-alueet, ulkokuntoilupaikat ja muut uudenlaiset kaikille avoimet liikuntapaikat auttavat yhä useampia löytämään oman tavan liikkuu.

Parhaiten liikuntaolosuhteita kehitetään poikkihallinnollisesti ja kuntarajat ylitävällä yhteistyöllä. Liikuntapaikat tulee suunnitella kuntalaisia ja seuroja osallistaen sekä ympäristövaikutukset huomioiden. Taloudellisesti ja ympäristön kannalta kestävät liikuntapaikat ovat monikäyttöisiä ja muunneltavia.

Saavutettavuus, esteettömyys sekä soveltavan liikunnan ja eri sukupuolten tarpeet tulee huomioida jo suunnittelun alkuvaiheessa.

Monissa kunnissa liikuntapaikat kaipaavat peruskorjausta, ja korjausvelan on arvioitu yhteensä olevan jopa 700 miljoonaa euroa.¹² Korjausrakentamisella voidaan kehittää ja mahdollistaa uudenlaista liikkumista ja yhdessäoloa.

Tutustu

[Liikuntakaavoitus.fi](https://liikuntakaavoitus.fi)

[Lipas – valtakunnallinen liikuntapaikkojen paikkatietojärjestelmä](#)

[YLLI - Yhdenvertainen liikunnallinen lähiö](#)

[OKM liikuntapaikkajulkaisut](#)

[Liikuntapaikkarakentamisen suunta-asiakirja](#)

[Liikunta- ja liikkumisvaikutusten tarkistuslista kunnille](#)

[Liikuntapaikkakysely 2023 \(Suomen Latu\)](#)

Urheiluseurat liikuntapaikkojen käyttäjinä

Kunnat tukevat urheilutoimintaa rakentamalla, ylläpitämällä ja vuokraamalla olosuhteita urheilutoimijoille maksuttomasti tai subventoiduin hinnoin. Tämä epäsuora tuki muodostaa suurimman osan kuntien avusta esimerkiksi urheiluseuroille.

Suurin osa urheiluseurojen toiminnasta tapahtuu kunnallisissa tiloissa. Liikuntapaikkojen suunnittelussa, käytössä ja kehittämisessä onkin tärkeää varmistaa tiivis yhteistyö kunnan ja seurojen välillä. Maksuttomat tilat tai kohtuulliset liikuntapaikkamaksut ovat avainasemassa, jotta harrastamisen kustannukset eivät muodostu esteeksi yhdenvertaiselle osallistumiselle.

Lue lisää ► [TEAviisari – tarkastele kuntasi tietoja](#)

Noin 2/3:ssa kunnista koulujen liikuntasalit ovat maksuttomia lasten ja nuorten seuratoiminnalle. Noin 4/5 kunnista tarjoaa maksuttoman käytön urheilu- ja pallokentillä lasten ja nuorten seuratoiminnan osalta. Suurissa kaupungeissa harjoitusvuorojen maksut seuroille jatkavat kasvuaan. Aikuisten harrastusvuorot ovat useammin maksullisia.

Liikuntapaikkojen rahoitus

Yleinen epävarma taloustilanne heijastuu myös liikuntapaikkojen rahoittamiseen. Tulevaisuudessa korostuu tarve löytää uudenlaisia rahoitus- ja toteutusmalleja sekä tiivistää paikallista yhteistyötä. Valtion tuen lisäksi kunnilla on mahdollisuus hyödyntää EU-rahoitusta ja kehittää innovatiivisia yhteisrahoitusratkaisuja julkisten ja yksityisten toimijoiden kanssa.

Valtion liikuntapaikka-avustukset

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja aluehallintovirastot myöntävät avustuksia liikuntapaikkojen sekä niihin liittyvien vapaa-aikatoimien perustamishankkeisiin. Avustusta on mahdollista myöntää monenlaisten liikuntaolosuhteiden avustamiseen. Avustuksia suunnataan erityisesti laajoja käyttäjäryhmiä palveleviin liikuntapaikkahankkeisiin, jollaisia ovat mm. liikunta-, uima- ja jäähallit sekä urheilu- kentät ja lähiliikuntapaikat.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on valtionapuviranomainen, kun hankkeen kustannusarvio on yli 1,2 miljoonaa euroa. Kustannusarvioltaan enintään 1,2 miljoonan euron hankkeissa valtionapuviranomainen on ao. aluehallintovirasto. Valtion liikuntapaikka-avustusten määrärahat ovat vähentyneet huomattavasti viime vuosina.

Lue lisää ► [Liikuntapaikkarakentaminen OKM:n verkkosivuilla](#)

EU-rahoituksen mahdollisuudet

EU-rahoitus tarjoaa kunnille merkittäviä mahdollisuuksia harrastus- ja liikuntaolosuhteiden toteuttamiseen sekä toiminnalliseen kehittämiseen.

Kunnat voivat hyödyntää rahoitusta hakemalla sitä joko suoraan tai yhteistyössä paikallisten järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kanssa. Kuntien kannattaa myös aktiivisesti jakaa tietoa EU-rahoitusmahdollisuuksista oman alueensa järjestöille ja yrityksille.

Tiesitkö? Vuosina 2021–2023 Suomen kansallisista EU-rahastoista myönnettiin yhteensä 1 055 liikuntaa ja urheilua edistävää hanketta, joista 160:ssa toteuttajana oli kunta.

Esimerkkejä EU-rahoituksella toteutetuista hankkeista:

- + pump track -rata, Nivala
- + monitoimisaunarakennus, Siilinjärvi
- + elintapaohjauksen palveluketju, Muonio
- + pesäpallostadion, Ähtäri
- + melontareitit, Luumäki
- + luontoreitit, Karhusaari
- + kuntoportaat, Lievestuore

Keskeisiä EU-rahoituslähteitä kunnille:

- + Kansalliset EU-rahastot, kuten Maaseutuohjelma, Euroopan sosiaalirahasto plus (ESR+) ja Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR)
- + EU:n erillisrahastot, kuten Erasmus+ Sport ja CERV-ohjelma

Lisätietoa EU-rahoituksesta

[EU-rahoitus Liikunnan aluejärjestöjen verkkosivuilla](#)

[Rahoitusopas: EU-eurot liikunnalle ja urheilulle 2021–2027](#)

[Raportti: EU-eurot liikunnalle ja urheilulle 2021–2023](#)

[Erasmus+ Sport Opetushallituksen verkkosivuilla](#)

[Rakennerahastot.fi](#)

[Lisää liikettä ja toimintakykyä maaseudulle – EU:n maaseuturahoitus](#)

4. Toimintakykyä ja hyvinvointia liikkumisesta

Jokainen päivä sisältää lukemattomia mahdollisuuksia ja valintoja liikkua tai olla liikkumatta päiväkodeissa, kouluissa ja opiskelussa, työssä, palveluissa, arjen matkoilla sekä vapaa-ajalla. Vaikka suomalaiset harrastavat liikuntaa enemmän kuin koskaan, muu liikkuminen arjessa on vähentynyt merkittävästi. Kunnissa tehtävillä päätöksillä voidaan rakentaa systeemistä muutosta kohti toimintakykyisempää tulevaisuutta.

Kunnilla on keskeinen vastuu luoda rakenteet ja edellytykset liikunnan lisäämiselle arjessa. Tekoja tarvitaan kunnassa jokaiselta sektorilta, työntekijältä ja päättäjältä – oli kyse sitten strategiasta, kaavoituksesta tai kasvatuksesta. Liikkumista tulee edistää yhdenvertaisesti ja eri ikä- ja väestöryhmät huomioiden. Soveltavan liikunnan kohderyhmään (esim. toimintarajoitteiset ja pitkäaikaissairaat) kuuluvia arvioidaan olevan noin 15 % Suomen väestöstä.¹³

Näin edistät liikettä ja liikunnallista elämäntapaa

- + Edistetään liikkumista kaikessa päätöksenteossa johtotasolta lähtien sekä eri hallinnonalojen ja toimijoiden yhteisillä toimenpiteillä, esimerkiksi laatimalla kunnan poikkihallinnollinen liikkumisohjelma. Nimetään liikunnasta vastaava viranhaltija.
- + Rakennetaan lihasvoimin liikuttava kunta ja lisätään arkiliikuntaa, esim. yhdyskuntasuunnittelulla, jotta yhä suurempi osa matkoista töihin, kouluun ja harrastuksiin taitetaan kävellen, pyöräillen tai julkista liikennettä hyödyntäen.
- + Kehitetään varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa liikunnallista toimintakulttuuria – lihasvoimin taitetuista matkoista toiminnallisiin oppitunteihin ja pitkistä ulkoilutunneista paikallaanolon katkaisuun.

- + Vahvistetaan valtakunnallista Liikkuvat- kokonaisuutta (Liikkuva perhe, Liikkuva varhaiskasvatus, Liikkuva koulu, Liikkuva opiskelu, Liikkuva aikuinen, Ikiliikkuja) eri ikäryhmissä ja nimetään toiminnan edistämiseksi vastuutoimialat sekä -henkilöt.
- + Varmistetaan henkilöstön osaaminen sekä resurssit eri-ikäisten kuntalaisten ja perheiden liikkeen lisäämiseen sekä ulkoiluun, myös soveltavaan liikuntaan.
- + Huolehditaan henkilöstön työhyvinvoinnista ja toimintakyvystä liikunnan keinoin, esim. tukemalla liikkumista ja paikallaanolon katkaisua työaikana ja työmatkoilla.
- + Kehitetään kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspintatyötä, esim. määrittelemällä vastinparit liikkumisen edistämiseen, tunnistamalla potentiaaliset soveltavan liikunnan asiakkaat ja luomalla saumaton palveluketju kuntoutuksesta liikuntaan. Varmistetaan elintapaohjaukseen kytkeytyvä liikuntaneuvonta eri ikä- ja väestöryhmille, panostetaan henkilöstöresursseihin ja ammattilaisten osaamiseen.
- + Tuetaan perheiden liikuntaa ja liikkumista, esim. järjestämällä säännöllisesti ohjattua toimintaa ja tapahtumia sekä tekemällä yhteistyötä neuvolatoiminnan ja varhaiskasvatuksen kanssa.
- + Otetaan työllisyyspalveluissa puheeksi työ- ja toimintakyky sekä ohjataan työnhakijoita liikuntaneuvontaan.

Tavoitteeksi lihasvoimin liikkuva kunta

Hyvin suunniteltu yhdyskuntarakenne kannustaa liikkumaan lihasvoimin arjessa. Tiivis, turvallinen ja viihtyisä ympäristö tekee kävelystä ja pyöräilystä houkuttelevan vaihtoehdon koulu-, työ- ja asiointimatkoille. Joukkoliikenteessä aktiivista liikkumista voi tukea varmistamalla kattavat ja turvalliset kävely- ja pyöräreitit pysäkeille. Aktiivisten kulkutapojen edistäminen tukee myös kunnan ilmastotavoitteiden toteutumista.

Kaavoituksessa on varmistettava, että kaikilla kuntalaisilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet aktiiviseen liikkumiseen ja harrastamiseen omassa päivittäisessä elinympäristössään.

Liikunnan edistäminen varhaiskasvatuksessa ja kouluissa

Lasten ja nuorten liikunnallista elämäntapaa voidaan vahvistaa siellä, missä heidät tavoitetaan laajasti: päiväkodeissa ja kouluissa.

Perusopetuksessa liikuntaa voidaan lisätä esimerkiksi suosimalla lihasvoimin saavutettavia lähikouluja, ulkoviikuntunteja, liikunnallisia opetusmenetelmiä sekä lähiluontoa opetuksessa. Liikunnallinen elämäntapa vahvistuu esi- ja perusopetuksessa lakiuudistuksen myötä. Liikkuva koulu -toimintamalleja kannattaa hyödyntää muutoksen tukena. Kunnan johdolla varmistetaan ohjelmien riittävä paikallinen resursointi, henkilöstön osaaminen ja vahva jalkauttaminen koulujen arkeen.

Tiivis yhteistyö kunnan, koulujen ja urheiluseurojen välillä mahdollistaa liikunnallisemman koulupäivän. Esimerkiksi koulupäivän yhteyteen sijoitettu kerho- ja harrastustoiminta lisää lasten päivittäistä liikkumista. Valtionrahoitusta kerhotoiminnalle – myös liikunnalliselle – on tarjolla esimerkiksi Harrastamisen Suomen mallin avustuksista sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan valtionosuuksista.

Päiväkotien ja koulujen pihat, lähipuistot sekä turvalliset koulureitit ovat lapsille ja nuorille keskeisiä liikkumisympäristöjä, joiden saavutettavuudesta ja laadusta on tärkeää huolehtia.

Yhteistyöllä sujuvia palveluketjuja

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen edellyttää tiivistä yhteistyötä kuntien, hyvinvointialueiden, järjestöjen, yritysten ja muiden toimijoiden kesken. Toimivat ja saumattomat palveluketjut mahdollistavat liikunnan tehokkaan hyödyntämisen sairauksien ehkäisyssä, hoidossa ja kuntoutuksessa.

Elintapaohjaus ja sen osana liikuntaneuvonta on yksi esimerkki kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspinnasta. Liikuntaneuvonta on yksilöllistä, ammattilaisen tarjoamaa tukea, jolla terveytensä kannalta riittämättömästi liikkuvia ohjataan aktiiviseen arkeen ja liikunnalliseen elämäntapaan. Sitä toteutetaan useimmiten kunnan liikuntapalveluiden järjestämänä tai terveydenhuollossa osana laajem-

paa elintapaohjausta. Tärkeä rooli on myös järjestöillä ja yksityisillä liikuntapalvelun tuottajilla. Asiakkaiden tavoittamisessa apuna voivat toimia myös muut eri kohderyhmiä tavoittavat tahot.

[Liikuntaneuvonnan tietokanta – katso kuntasi liikuntaneuvonnan tila](#)

[Yleistä tietoa liikuntaneuvonnasta \(Liikkuva aikuinen\)](#)

[Liikuntaneuvonnan valtakunnalliset suositukset \(Liikkuva aikuinen\)](#)

[Elintapaohjauksen tarkastuslista kunnille \(THL\)](#)

[Liikunnan palveluketjut osana elintapaohjausta \(OKM\)](#)

NYKYTILA:

76 % kunnista tarjoaa maksutonta liikuntaneuvontaa eri ikä- ja kohderyhmille.

TAVOITE 2025:

100 % kunnista tai hyvinvointialueista toteuttaa poikkihallinnollista liikuntaneuvontaa.

Lue myös

[Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyö kuntien ja hyvinvointialueiden välillä \(Kuntaliitto, Hyvi\)](#)

[Vinkkilista järjestöjen ja sotekeskusten yhteistyön vahvistamiseksi \(InnoKylä\)](#)

[Soveltava liikunta \(Liikuntatieteellinen seura\)](#)

[Suositukset soveltavan liikunnan ja paraurheilun kehittämiseksi 2023–2026](#)

Tutustu Liikkuvat- kokonaisuuteen

[Liikkuva perhe](#)

[Liikkuva varhaiskasvatus](#)

[Liikkuva koulu](#)

[Liikkuva opiskelu](#)

[Liikkuva aikuinen](#)

[Ikiliikkuja](#)

5. Yhteisöllisyyttä urheiluseuroista ja harrastusmahdollisuuksista

Aktiivinen kansalaisjärjestötoiminta on suomalaisen demokratian kulmakivi ja osallisuuden vahvistaja. Se tarjoaa kuntalaisille käytännön väyliä vaikuttaa ja toimia yhdessä. Urheiluseurat ovat tässä keskeisiä: Suomessa on yli 8 000 seuraa, joissa on mukana 1,8 miljoonaa ihmistä eri rooleissa. Liikuntaa edistävät myös muut yhdistykset, kuten sote- ja ulkoilujärjestöt.

Seuratoiminta on olennainen osa paikallista liikuntatarjontaa. Seurat edistävät fyysistä, henkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä vahvistavat yhteisöllisyyttä, ehkäisevät syrjäytymistä ja tukevat kotoutumista. Näin ollen seurat ovat kunnan tärkeä kumppani ja tukevat sitä monella tapaa sen perustehtävissä.

Seuroissa toimii yli 500 000 vapaaehtoista, ja liikunnan vapaaehtoistyön arvo yhteiskunnalle on arviolta 700 miljoonaa euroa vuodessa. Urheiluseurat ovat myös merkittäviä työllistäjiä, sillä noin viidennes seuroista toimii työnantajina.

Näin edistät seuratoimintaa ja harrastusmahdollisuuksia

- + Tuetaan urheiluseurojen ja muiden liikuntaa edistävien yhdistysten perustoimintaa pitkäjänteisesti monivuotisin yleisavustuksin ja liikuntapaikkoja rakentamalla sekä ylläpitämällä.
- + Taataan jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus harrastaa liikuntaa koulupäivän yhteydessä. Edistetään mahdollisuuksia säännölliseen ja/tai tavoitteelliseen urheiluharrastukseen.
- + Edistetään kaikenikäisille monipuolista, saavutettavaa, vastuullista, yhdenvertaista, tasa-arvoista, turvallista ja kestävää kehitystä tukevaa liikunnan harrastustoimintaa, esim. hillitsemällä harrastamisen kustannuksia maksuttomilla tai edullisilla liikuntapaikkamaksuilla urheiluseuroille tai tukemalla seurojen työtä turvallisen toimintaympäristön edistämisessä.

- + Edistetään vastuullista seuratoimintaa sitouttamalla avustusten saajat vastuullisuuskriteereihin tai vastuullisuusohjelmaan.
- + Kehitetään liikuntamahdollisuuksia datalähtöisesti sekä eri käyttäjäryhmiä ja toimijoita osallistaen.
- + Kevennetään järjestöihin, liikuntaan ja urheiluun liittyvää byrokratiaa erityisesti avustusprosesseihin ja urheilutapahtumiin liittyen.
- + Lisätään liikunta- ja urheilumahdollisuuksien saavutettavuutta esimerkiksi viestinnällä ja sähköisillä varausjärjestelmillä.
- + Luodaan yhteistyömalleja vuoropuhelulle urheilutoimijoiden sekä kunnan välillä, esim. seurafoorumin, yhteiskokouksen tai kumppanuuksien muodossa.
- + Kannustetaan seuroja digitaalisiin palveluihin, kuten Suomisport, jotka helpottavat toiminnan hallintaa, markkinointia ja tiedolla johtamista.

Tiedolla johtamisen tueksi

[SporttiData – suomalainen urheilu numeroina](#)

[Seuratietokanta](#)

[TEAvisari – vertaile liikuntaan liittyviä mittareita](#)

Elinvoimaista ja vastuullista seuratoimintaa kunnan tuella

Kunnilla on keskeinen rooli urheiluseurojen toimintaedellytysten turvaamisessa. Pitkäjänteinen tuki perustoimintaan auttaa hillitsemään harrastamisen kustannuksia ja mahdollistaa yhdenvertaisia liikuntaharrastuksia kuntalaisille.

Taloudellisesti merkittävin tukimuoto seuroille on olosuhteiden tarjoaminen maksutta tai edulliseen hintaan. Lisäksi kunnat voivat myöntää yleisavustuksia seurojen vuosittaiseen toimintaan sekä kohdeavustuksia esimerkiksi ohjaaja- ja valmentaja-avustuksiin, koulutusavustuksiin tai tapahtumiin.

Kun päätöksenteossa hyödynnetään ajantasaista tietoa ja selkeitä mittareita, voidaan parhaiten vastata kuntalaisten ja seurojen tarpeisiin sekä edistää yhdenvertaisia mahdollisuuksia harrastaa.

Kunta voi edistää vastuullista seuratoimintaa sitomalla avustukset vastuullisuuskriteereihin. Vastuullisuuskriteereissä voi hyödyntää esimerkiksi liikunta- ja urheiluyhteisön yhteistä vastuullisuusohjelmaa sekä Tähtiseura-ohjelman laatutekijöitä. Avustuskriteereillä voidaan myös kannustaa liittymään Tähtiseura-ohjelmaan, joka on lajiliittojen, aluejärjestöjen ja Olympiakomitean yhteinen, laaja laatuohjelma seuroille.

Kohdennetulla tuella on mahdollista edistää eri kohderyhmien, kuten maahanmuuttajien tai vähävaraisten, harrastamista.

Tutustu

[Liikunta- ja urheiluyhteisön vastuullisuusohjelma](#)

[Tähtiseura-ohjelma](#)

Lasten urheilun uusi suunta

Lasten urheilun uusi suunta on lajiliittojen ja Olympiakomitean yhteinen prosessi, jonka tavoitteena on vahvistaa lasten urheilun toimintaa, myöhdäistää drop-outtia, vähentää paikallaanolon määrää ja monipuolistaa lajitaitoja. Muutoksen rakentamiseen tarvitaan kaikkia – työn edetessä myös kuntia.

➤ [Lue lisää lasten urheilun uudesta suunnasta.](#)

Liikuntakentän ja kunnan vuoropuhelu

Jokaisessa kunnassa tulisi kehittää toimintamallia liikunta- ja urheilutoimijoiden sekä kunnan yhteistyön vahvistamiseksi. Säännöllinen vuoropuhelu ja kumppanuudet auttavat kehittämään ja laajentamaan paikallisia palveluita, myös yli kuntarajojen. Kunnan kannattaa myös aktiivisesti tiedottaa asukkaillaan seurojen tarjoamista mahdollisuuksista.

Urheiluseurojen ja kunnan yhteistyö korostuu esimerkiksi liikuntaolosuhteiden suunnittelussa, sillä seurat tuntevat hyvin käyttäjien tarpeet ja haasteet. Niiden laji- ja olosuhdeosaamista kannattaa hyödyntää liikuntapaikkojen toimivuuden, turvallisuuden ja monikäyttöisyyden varmistamisessa.

Lähes **60 %:iin** kunnista on perustettu säännöllisesti kokoontuva liikunta- ja urheiluseurojen ja yhdistysten sekä kunnan yhteinen asiantuntijaelin, kuten seuraparlamentti. Kunnan koolle kutsumia yhteiskokouksia, esimerkiksi liikuntafoorumeita, pidetään jopa **95 %:ssa** kunnista (lähde: TEAviisari 2024).

Harrastaminen koulupäivän yhteydessä

Jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus mielekkääseen liikuntaharrastukseen. Harrastaminen koulupäivän yhteydessä madaltaa kynnystä osallistua ja vähentää yksinäisyyttä iltapäivisin. Näin tavoitetaan myös ne, jotka muuten jäisivät liikuntaharrastusten ulkopuolelle. On tärkeää, että kunta, koulut ja urheiluseurat tekevät tiivistä yhteistyötä.

Harrastamisen Suomen mallin avulla lapsille ja nuorille tarjotaan maksuttomia ja heitä kiinnostavia harrastuksia koulupäivien yhteydessä. Toimintaa kannattaa kehittää yhteistyössä seurojen kanssa, huomioiden alueelliset tarpeet ja erityistä tukea tarvitsevien lasten tasavertaiset mahdollisuudet. Matalan kynnyksen toiminnasta tulee luoda kannustavia polkuja kohti tavoitteellisempaa harrastamista urheiluseuroissa.

Lukuvuodelle 2025–2026 aluehallintovirastot myönsivät **14,5 miljoonaa euroa** valtionavustusta Harrastamisen Suomen mallin toteuttamiseen. Rahoitusta sai **251 hakijaa**, ja se kattaa toimintaa **263 kunnan** alueella. Harrastamisen Suomen mallilla rahoitetaan noin 10 000 kerhoa ja toimintaan osallistuu **yli 140 000 lasta tai nuorta**.

Lue lisää

[Harrastamisen Suomen malli](#)

6. Elinvoimaa ja inspiraatiota huippu-urheilusta

Suomalaiset arvostavat huippu-urheilumenestystä – urheilu yhdistää ja inspiroi meitä. Huippu-urheilu vahvistaa toimeliaisuutta, sinnikkyyttä ja osaamispääomaa, jotka hyödyttävät paikallista TKI- ja yritystoimintaa. Urheilutapahtumat ja urheilun edellytyksiin panostaminen ovat monelle kunnalle tärkeitä vetovoimatekijöitä. Menestyvät urheilijat ja joukkueet sekä urheilutapahtumat vahvistavat kunnan brändiä ja tuovat taloudellisia hyötyjä, etenkin kun ne nojaavat paikallisiin vahvuuksiin ja yhteistyöhön.

Näin edistät menestyvää urheilua kunnassasi

- + Varmistetaan nuorille mahdollisuus yhdistää opiskelu ja tavoitteellinen urheilu kaikilla koulutusasteilla, erityisesti urheiluläkoulussa sekä toisen asteen urheiluoppilaitoksissa.
- + Kehitetään urheilijoiden arjesta, kaksoisurasta ja valmentautumisesta huolehtivien urheiluakatemioiden toimintaedellytyksiä ja vahvistetaan niiden rahoitusta.
- + Tuetaan paikallisia urheilijoita (mm. stipendit, yhteistyösopimukset, kummiurheilijat) ja kunnassa toimivia liikunnan ja urheilun ammattilaisia.
- + Vahvistetaan kuntien elinvoimaa urheilutapahtumilla ja järjestetään niitä paikallisella yhteistyöllä.
- + Luodaan edellytyksiä kilpa- ja huippu-urheilun olosuhteille.
- + Varmistetaan laadukkaat harjoittelumahdollisuudet maksuttomilla tai edullisilla liikuntapaikkamaksuilla urheiluseuroille ja urheilijoille.

- + Tuetaan valmentajien työtä ja huojennetaan urheilijoiden valmentautumisen kustannuksia luomalla työpaikkoja urheiluvalmennukseen yhteistyössä urheiluseurojen sekä urheiluakatemioiden ja -oppilaitosten kanssa.

Kunnat huippu-urheilun mahdollistajina

Jokainen huippu-urheilija ponnistaa paikallisista edellytyksistä. Kunnilla on merkittävä rooli huippu-urheilun arjen tukemisessa ja tulevaisuuden urheilumenes-tyksen rakentamisessa. Kuntien yhteenlasketut suorat avustukset ja epäsuorat tuet kilpa- ja huippu-urheiluun ovat vuositasolla noin 300–450 miljoonaa euroa¹⁴.

Tulevaisuudessa Suomessa on oltava isompi joukko huippu-urheilijan polulla ole- via nuoria, joilla on innostava näky tulevaisuudesta, osaavat valmentajat ja mah- dollisuus kehittyä kansainvälisesti menestyväksi ammattuurheilijaksi.

Urheilun ja opintojen yhdistämisen ratkaisut ovat keskeinen tuki tavoitteellises- ti urheileville nuorille. Urheiluoppilaitoksilla ja urheiluakatemioilla on tässä mer- kittävä rooli. Niiden toiminnan kehittäminen vaatii pitkäjänteistä ja riittävää re- sursointia.

Urheiluakatemit muodostavat alueellisen verkoston, johon kuuluu oppilai- toksia, urheiluseuroja ja asiantuntijaorganisaatioita. Urheiluakatemiatoi- minnalle on luotu vahva kansallinen ohjaus sekä urheilijaksi kasvua tu- kevat oppimateriaalit yläkouluihin ja toiselle asteelle.

Mahdollisuuksia urheilun ja muun elämän yhdistämiseen

Kaksoisura on vahva osa suomalaista urheilua. Sillä tarkoitetaan urheilijan mah- dollisuutta yhdistää tavoitteellinen urheilu ja opiskelu tai työura arjessaan, tai urheilla ammattilaisena huippuvaiheessa. Suomalainen yhtenäinen kaksoisura alkaa yläkouluvaiheesta ja jatkuu aina huippu-urheilu-uran päättymisen jälkei- seen urasiirtymään.

Euroopan komission johdolla urheilijoiden kaksoisuraohjelmiin kiinnitetään entistä vahvemmin huomiota, jotta urheilijoiden oikeus opiskeluun toteutuu ja heidän hyvinvointiaan tuetaan urheilu-uran aikana ja jälkeen. Komissio painottaa kaksoisuran edistämisen vaativan systemaattista, pysyvää ja rakenteissa vakiintunutta toimintaa.

Urheiluläkoulutoiminta ja sen kehittäminen kunnassa on konkreettinen keino tukea nuoria opintojen ja tavoitteellisen urheilun yhteensovittamisessa. Urheiluläkoulussa tavoitteellisesti urheilevat nuoret saavat ohjausta elämäntaitojensa kehittämiseen ja tukea opintojen ja urheilun yhdistämiseen molempien vaatimusten kasvaessa. Oppilaitosten, urheiluseurojen ja urheiluakatemioiden suunnitelmallisella yhteistyöllä luodaan edellytykset riittävälle harjoittelulle ja huippu-urheilijan polun tavoittelulle. Suomessa urheiluläkoulutoimintaa tukee valtakunnallinen, aktiivinen verkosto.

Toisella asteella nuoren urheilijan kaksoisuraa tukevat urheilupainotteiset oppilaitokset, jotka toimivat kiinteässä yhteistyössä alueensa urheiluakatemian kanssa. Suomessa toimii **15 urheilulukiota ja 17 ammatillista urheiluoppilaitosta**, joissa nuoret tähtäävät kansainväliseen menestykseen ja ammattilaisuuteen. Tärkeää on joustavien ja yksilöllisten opintopolkujen tarjoaminen, mahdollistaen urheilijoille riittävän harjoittelumäärän, kilpailemisen ja urheilullisten tavoitteiden saavuttamista.

Yhä useamman kaupungin alueella toimii **huippu-urheilijamyönteinen korkeakoulu**, jotka täyttävät huippu-urheilijamyönteiselle korkeakoululle määritellyt laatutekijät toiminnassaan ja jotka haluavat kehittää urheilijoiden kaksoisuraa yhteistyössä urheiluakatemian kanssa. Tavoitteena on parantaa erityisesti huippu- ja ammattiurheilijoiden edellytyksiä suorittaa korkeakouluopintoja urheilu-uran aikana siten, että se mahdollistaa urheilullisen kehittymisen ja tukee urheilullisten tavoitteiden saavuttamista.

7. Liikunta- ja urheiluyhteisö kuntapäättäjän kumppanina

Suomen Olympiakomitea ja sen jäsenjärjestöt

Suomen Olympiakomitea on valtakunnallinen liikunnan ja urheilun keskusjärjestö, joka edistää suomalaisten liikettä ja liikunnallista elämäntapaa, rakentaa edellytyksiä laadukkaalle ja uudistuvalla seura- ja järjestötoiminnalle ja tuottaa menestystä huippu-urheilussa. Yhdessä jäsenjärjestöjensä ja yhteistyökumppaneidensa kanssa Olympiakomitea rakentaa liikunnasta ja urheilusta elinvoimaa Suomeen.

Olympiakomitealla on 90 jäsenjärjestöä, 26 kumppanuusjäsentä ja neljä henkilöjäsentä. Olympiakomitean jäsenjärjestöt ovat valtakunnallisia yhdistyksiä, kuten lajiliittoja, joiden toiminnan pääasiallisena tarkoituksena on liikunnan, huippu-urheilun tai muun urheilun edistäminen. Valtakunnallisen toiminnan lisäksi monilla jäsenistä on myös alueellista toimintaa.

➤ [Suomen Olympiakomitea](#)

➤ [Suomen Olympiakomitean jäsenjärjestöt](#)

Liikunnan aluejärjestöt ja Suomen Liikunnan Alueet ry

Tiesitkö, että Suomessa toimii **15 liikunnan aluejärjestöä**, joiden jäseninä on koko maassa **2 600 jäsenyhteisöä**?

Liikunnan aluejärjestöt toimivat viidentoista aluejärjestön voimin eri puolella Suomea yli laji- ja kuntarajojen. Järjestöjen perustehtävänä on päivittäisen liikkeen lisääminen, elinvoimaisen seuratoiminnan ja kuntien liikuntatoiminnan tukeminen. Lisäksi tehtävänä on liikuntakulttuurin elinvoimaisuuden ja monipuolisuuden varmistaminen erityisesti paikallisella tasolla. Vaikuttamistyöllä aluejärjestöt yhdessä Suomen Liikunnan Alueet ry:n (aluejärjestöjen yhteistyöjärjestö) kanssa edistävät liikunnan edellytyksiä.

Verkostojen kautta aluejärjestöt tarjoavat omien toimintojensa lisäksi koko valtakunnallisen järjestökentän, muun muassa Olympiakomitean ja lajiliittojen, asiantuntemuksen ja osaamisen kuntien käyttöön. Aluejärjestöjen keskeiset maakunnalliset kumppanit ovat maakuntaliitot sekä kunnat ja yhteistyötä hyvinvointialueiden kanssa tehdään tiiviisti.

Aluejärjestöjen toiminnalliset tavoitteet

- + Päivittäisen liikkeen lisääminen,
- + elinvoimaisen seuratoiminnan ja liikunnan harrastamisen tukeminen ja
- + kuntien liikuntatoiminnan tukeminen.

Aluejärjestöt ovat

- + alueellisia verkostovetureita
- + palvelu- ja kehittämisjärjestöjä
- + liikunnan asiantuntijoita

Aluejärjestöt toimivat

- + yli kuntarajojen
- + yli lajirajojen
- + yli toimialarajojen

Aluejärjestöt tarjoavat

- + asiantuntijapalveluja ja verkostoja
- + koulutuksia ja osaamista
- + osallisuutta hankkeisiin sekä sparrausapua mm. hankehakuihin
- + kunta/seura yhteistyöhankkeita

Aluejärjestöjen tuki

Viranhaltijat ja luottamushenkilöt

- + verkostot
- + hankkeet
- + koulutukset
- + kuntarajat ylittävä yhteistyö
- + kunnan sisällä toimialarajat ylittävä liikuntakulttuurin kehittäminen

Liikkuvat-ohjelmakokonaisuuden toteutus

- + Varhaiskasvatus: työpajat, nykytilan arvioinnit sekä verkostot
- + Liikkuva koulu ja -opiskelu: webinaarit, hankesparraukset sekä verkostot
- + Työikäiset ja ikääntyneet: liikuntaneuvonta, työyhteisöliikunta sekä verkostot

Seuratoiminnan elinvoimaisuus, vastuullisuus sekä arvostus

- + Koulutusta (muun muassa hallinnon ja vastuullisuuden koulutusta)
- + tukea Harrastamisen Suomen mallin jalkautukseen
- + seuraparlamentit
- + kunta/seura yhteistyö sekä seurojen välinen yhteistoiminta

➤ Liikunnan aluejärjestöt

Urheiluakatemiaverkosto

Urheiluakatemit ovat alueellisia verkostoja, joihin kuuluu esimerkiksi oppilaitoksia (yläkoulu, toinen ja korkea-aste), urheiluseuroja ja asiantuntijaorganisaatioita.

Urheiluakatemia auttaa urheilijaa yhdistämään valmentautumisen ja muun elämän arjessaan. Urheiluakatemiaverkostossa on urheilijoita yläkouluikäisistä huippu-urheilijoihin, sekä valmentajia ja asiantuntijoita, joiden osaamista kehitetään yhteistyössä lajien kanssa.

Olympiakomitean koordinoimaan valtakunnalliseen verkostoon kuuluu 19 urheiluakatemiaa.

► Urheiluakatemit

Lähteet

¹ Liikuntatoimi tilastojen valossa. Perustilastot vuodelta 2023. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja: 2024:35.

² Finlex. (2015). Liikuntalaki 390/2015 JA Finlex. (2015). Kuntalaki 410/2015.

³ UKK-instituutti: Liikkumattomuuden ja paikallaanolon kustannukset. <<https://ukkinstituutti.fi/liikkuminen/liikkumattomuuden-kustannukset>>, viitattu 24.4.2025.

⁴ Kokko, S. & Martin, L. (toim.) 2019. Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. LIITU-tutkimuksen tuloksia 2018. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2019:1. SEKÄ Husu, P. ym. 2022 Liikuntaraportti. Suomalaisten mitattu liikkuminen, paikallaanolo ja fyysinen kunto 2018–2022. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2022:33.

⁵ Opetushallitus: Move!-mittaustuloksia. <<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/move-mittaustuloksia>>, viitattu 24.4.2025.

⁶ UKK-instituutti: Työntekijöiden heikkenevä fyysinen kunto haastaa työurat ja talouden. <<https://ukkinstituutti.fi/ajankohtaista/tyontekijoiden-heikkeneva-fyysinen-kunto-haastaa-tyourat-ja-talouden>>, viitattu 28.4.2025

⁷ Liikuntatieteellinen Seura: Kuntien soveltavan liikunnan palvelut kehittyneet vakaasti. <https://www.lts.fi/tutkittua-sovellettua/soveltava-liikunta/soveltavan-liikunnan-tilanne-kunnissa-2023>, viitattu 28.4.2025.

⁸ Aarresola, O., Mäkinen, J. & Kapustamäki H. (2019): 15-74-vuotiaiden suomalaisten osallistuminen urheiluseuratoimintaan. Infograafi. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus, Jyväskylä.

⁹ Aarresola, O., Mäkinen, J. & Kapustamäki H. (2019): 15-74-vuotiaiden suomalaisten osallistuminen urheiluseuratoimintaan. Infograafi. Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskus, Jyväskylä.

¹⁰ Olympiakomitea & Paralympiakomitea. 2018. Huippu-urheilun yhteiskunnallinen perustelu.

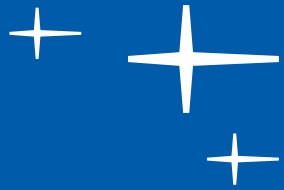
¹¹ LIPAS – liikunnan paikkatietojärjestelmä. <https://www.lipas.fi/etusivu>, viitattu 24.4.2025.

¹² Isoniemi, H. & Isoniemi, T. 2020. Suomen kuntien ja kuntayhtymien rakennusten reaaliarvojen, korjausvelan ja perusparannustarpeen määrittäminen ja laskenta v. 2019. Trellum Consulting Oy/Opetus- ja kulttuuriministeriö.

¹³ Liikuntatieteellinen Seura: Kuntien soveltavan liikunnan palvelut kehittyneet vakaasti. <https://www.lts.fi/tutkittua-sovellettua/soveltava-liikunta/soveltavan-liikunnan-tilanne-kunnissa-2023>, viitattu 28.4.2025.

¹⁴ Lämsä, J., Mäenpää P. & Holopainen, A. (2024): Kunnat urheilun tukena. KIHUN julkaisusarja nro 87.

Alueellisia ja paikallisia näkökulmia

Suomen Olympiakomitea
Olympiastadion, Paavo Nurmen tie 1, 00250 Helsinki
olympiakomitea.fi

